

TA'LIM MUASSASALARIDAGI IJTIMOY MUAMMOLARNI HAL ETISHDA TARBIYAVIY KORREKSION FAOLIYATNING O'RNI

Xamidova Laylo Baxtiyor qizi

Navoiy viloyati yuridik texnikum psixologi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13830029>

Annotatsiya. Ushbu maqolada ta'lim jarayonida xulq atvorida og'ishish bor o'quvchilar bilan tarbiyaviy korreksion faoliyat olib borish ahamiyati, o'quvchilarning psixologik holatlari hamda tarbiyaviy korreksion faoliyat metodlari haqida bilim ko'nikmalar berilgan.

Kalit so'zlar: iqtisodiy, ijtimoiy, globallashuv, korreksion, diagnostic, texnika-texnologiya, moddiy ta'minot.

THE ROLE OF EDUCATIONAL CORRECTIONAL ACTIVITY IN SOLVING SOCIAL PROBLEMS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Abstract. In this article, knowledge and skills are given about the importance of conducting educational correctional activities with students who have deviations in behavior during the educational process, psychological conditions of students, and methods of educational correctional activities.

Key words: economic, social, globalization, correction, diagnostic, technique-technology, material supply.

РОЛЬ УЧЕБНО-КОРРЕКЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РЕШЕНИИ СОЦИАЛЬНЫХ ПРОБЛЕМ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ.

Аннотация. В данной статье приводятся знания о важности проведения учебно-коррекционной деятельности с учащимися, имеющими отклонения в поведении в ходе учебного процесса, психологическом состоянии обучающихся, методах учебно-коррекционной деятельности.

Ключевые слова: экономическая, социальная, глобализация, коррекция, диагностика, техника-технология, материальное обеспечение.

Butun dunyo xalqlari shiddat bilan iqtisodiy, ijtimoiy, ma'naviy va boshqa omillar ta'sirida globallashuv jarayonining ham ijobiy ham salbiy tomonlari ichida yashamoqda.

O'zgarishlar, yangiliklarni esa dastlab yoshlar sezishadi. Yangi O'zbekistonda yangicha qarash va o'zgacha yondashuv har bir pallada o'z natijasini ko'rsatmoqda. Ilm fan, texnika-texnologiya, ishlab chiqarish sohalari shiddat bilan rivojlanayotgan bir paytda insonlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar ham keskinlashayotganligini ko'rish mumkin. Insonlar ayniqsa, yoshlar ongiga ta'sirlar ko'lami ko'paymoqda. Bu esa, yosh avlod tarbiyasida va xulq –atvorida jiddiy og'ishishlarni keltirib chiqarishi mumkin.

Bola jamiyatda avvalo oila bag'rida so'ng turli ta'lim muassasalari, mahalla muhitida ijtimoiylashadi. Jamiyat tomonidan o'rnatilgan hatti-harakatlar normasini qabul qiladi. Shunday muhitda unib o'sganligi uchun boshqa odamlardan ham shuni talab qiladi va kutadi. Ta'lim muassasalarida turli ijtimoiy kelib chiqishga ega, turli tarbiya muhitida o'sgan hamda o'ziga xos xarakter xususiyatlariga ega bolalar bo'ladilar, ularda paydo bo'lgan ijobiy fazilatlar yoki salbiy illatlar aynan shu yerda ko'rinadi.

Bugun har bir oila yaxshi yashashga, moddiy ehtiyojlarini qondirishga uy-joy, mashina va texnik qurilmalar bilan jihozlanishga harakat qilmoqda, shuningdek, uzoq masofadagi insonlar bilan aloqa qilish uchun turli tuman ijtimoiy tarmoqlar mavjud. Bular albatta yaxshi va biz busiz hayotimizni tasavvur qilolmaymiz. Biroq asta-sekin oilada ayniqsa bolalar, yoshlar bilan shaxslararo munosabatlar tizimiga putur yetmoqda.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra yoshlar o'rtasida sodir etilgan jinoyatlarni 60%ni oilada sog'lom muhit mavjud bo'lmagan bolalar qilar ekan. Mutaxassislar ota-onaning farzand axloqidagi salbiy o'zgarishlar, uning fe'l atvori, ta'lim tarbiyasiga e'tiborsiz bo'lishi bola kelajagi uchun jiddiy xavf tug'diruvchi asosiy omil ekanligini takidlaydi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, jinoyatga qo'l urayotgan bolalar asosan notinch, va nosog'lom oilalarda voyaga yetmoqda.

Oiladagi bunday muhitga moslashgan yoki moddiy ta'minotga muhtoj bolalar boshqalar bilan ko'p janjallashadi, o'g'rilik, bezorilik kabi jinoyatlarga qo'l uradi. Bunday muammolari bor bolalar ta'lim muassasasida ta'limni samarali tashkil etish uchun yaratilgan shart-sharoitlar bo'lishiga qaramay, o'zlashtirish va tarbiyasida oqsash ko'zatiladi. Xulq-atvorida og'ishishning paydo bo'lishi atrofda o'quvchilarga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sabab ta'lim muassasalarida tarbiyaviy korreksion va diagnostik faoliyatni tashkil etish muhimdir.

Korreksiyalash jarayoni bu yoshlarning ongiga, his-tuyg'ulariga ta'sir etuvchi va turli ijobiy qobiliyatlari hamda shaxsiy fazilatlarni shakllantiruvchi faoliyat turidir. Korreksiyalash ta'sirida ularning g'oyaviy, axloqiy, irodaviy, estetik hislatlari shakllanadi, tabiatga, jamiyatga nisbatan ilmiy qarashlari tizimi tarkib topadi, jismoniy kuch-quvvatlari mustahkamlanadi va shu bilan birgalikda tarbiyaviy masalalar amalga oshiriladi (Sh.Abdullayeva). Ta'lim muassasalarida korreksion faoliyatni amalga oshirish orqali yoshlarda jamiyatning shaxsga qo'yadigan axloqiy talablariga muvofiq keladigan xulq-atvor malaka va odatlari hosil qilinadi.

Bunga erishishda yoshlarning ongiga (ta'lim jarayonida), hissiyotiga (darsda va sinfdan tashhari ishlarda), irodasiga (faoliyatni uyushtirish, xulqni idora qilish jarayonida) tizimli va muntazam ta'sir etib boriladi.

Zamonaviy ta'lim tarbiya jarayonida tarbiyaviy korreksion faoliyatni samarali tashkil etishda ikki asosiy jarayonga alohida e'tibor hamda ma'suliyat bilan qarash zarur, bular:

- Pedagogik tashxis metodlar yordamida har bir tarbiyalanuvchi haqida ma'lumotlarni to'plash.

- Tarbiyalanuvchilarning mavjud muammolarini bartaraf qilishga mos tarbiyaviy tadbirlarni olib borish.

Mavjud muammolarni bartaraf etishda esa tarbiyalanuvchiga pedagogik-psixologik yondashish kerak. Tarbiyaviy korreksion faoliyatni olib borishda quyidagi tarbiya metodlaridan foydalanish maqsadga muvofiq:

- Tarbiyachining tarbiyalanuvchiga ishontirish, tushuntirish, o'rgatish, talab qilish, buyurish, jazolash, rag'batlantirish, shaxsiy namuna ko'rsatish, iltimos, maslahat orqali ta'sir ko'rsatish;

- Tarbiyalanuvchining ma'lum vaziyatda o'zini tutishi, hatti-harakatlarini amalga oshirishga va munosabatni o'zgartirishga majbur qiluvchi vaziyatlarni uyushtirish;

- Tarbiyalanuvchi uchun referent guruh(sinfdoshlari, kursdoshlari), yoki uning uchun nufuzli bo'lgan kishilarning –ota-onasi, mutaxassis-olimlarning davlat arboblarning fikrlari;

- Tarbiyalanuvchi va tarbiyachining birgalikdagi muloqot yoki tadbirdagi faoliyati;

- Oila aʼzolari davrasida axloqiy ijtimoiy, yoki kasbiy masalar yuzasidan maʼlumot almashish;

- Milliy anʼanalar, urf-odatlarini bilishi va ularga rioya qilish

Oʻylaymanki, taʼlim muassasalarida pedagog hamda psixolog har bir bola taqdiriga befarq boʻlmasdan oʻz oʻrnida tarbiyaviy korreksion va diagnostik faoliyatni olib borsa, bola oilasi hamda refrent guruhlar bilan ishlasa albatta, natijalar ijobiy boʻladi. Hamda jamiyatga toʻgʻri integratsiyallashgan, oʻzi, oilasi va vatani uchun foydasi tegadigan inson boʻlib shakllanadi.

REFERENCES

1. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. – Т.: Маънавият, 2008.
2. Abdullayeva Sh. A. Oʻquvchilarni pedagogik tashxislashda qoʻllaniladigan metodlar // Xalq taʼlim i, 2003, №3. - B.40-45.
3. Abdullayeva Sh.A. Pedagogik diagnostika va korrektsiya. – T.: “Fan va texnologiyalar” nashriyoti, 2009.
4. Yuldashev j.Gʻ. Tarbiyaviy korreksion faoliyat- T.: “Fan va texnologiyalar” nashriyoti, 2009.